

SFÂNTUL SILUAN ATHONITUL dă mărturie vie despre IUBIREA MILOSTIVĂ a lui Dumnezeu pentru CEI PĂCĂTOȘI

(fragmente)

„Pe 14 septembrie 1932 a avut loc la Muntele Athos un puternic cutremur de pământ. El s-a produs în timpul nopții, la ceasul al patrulea [din noapte], în timpul privegherii praznicului înălțării Sfintei Cruci. Mă găseam în strană alături de părintele egumen, iar acesta stătea chiar lângă locul unde spovedea. O cărămidă s-a desprins din tavan și a căzut în acest loc împreună cu mult moloz. La început am fost puțin înfricoșat, dar repede m-am liniștit și am zis egumenului:

„Iată că Domnul Cel Milostiv vrea ca noi să ne pocăim”.

Și m-am uitat la ceilalți monahi aflați în biserică și puțini se temeau; șase oameni au ieșit din biserică, dar ceilalți au rămas la locul lor, iar privegherea a continuat după rânduială la fel de liniștit, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Și m-am gândit:

„Cât de mare este harul Duhului Sfânt în monahi!”

Pentru că avusese loc un puternic cutremur de pământ, întreagă uriașa clădire a mănăstirii se zdruncina, tencuiala cădea, candelabrele, candelarele și lumânările se legănau, clopotele din clopotniță începuseră să sune și însuși marele clopot s-a auzit sunând și el o dată din cauza puterii năprasnice a zdruncinăturilor, iar ei stăteau liniștiți. Și m-am gândit iarăși:

„Sufletul care a cunoscut pe Domnul nu se teme de nimic, afară de păcat, și îndeosebi de păcatul mândriei. El știe că Domnul ne iubește, iar dacă El ne iubește, de ce să ne temem? Domnul Cel Milostiv ne-a trimis prin aceasta povața: «Copiii mei, pocăiți-vă și trăiți în iubire, fiți ascultători și înfrânați, învățați de la Mine smerenia și blândețea și veți afla odihnă sufletelor voastre» [Mt 11, 28]”.

*

„Imi aduc aminte că stăteam odată la vecernie în biserica Acoperământului Maicii Domnului, și părintele N. citea acatistul. Privindu-l mă gândeam:

„Ieromonahul e gras, nu se poate închina decât cu anevoie”.

În secunda aceea am început eu însumi să fac o metanie și cineva mi-a dat nevăzut o lovitură peste rinichi; am vrut să strig: „Țineți-mă!”, dar n-am putut din pricina tăriei durerii.

Așa m-a pedepsit cu milostivire Domnul și prin aceasta am înțeles că nu trebuie să judecăm pe nimeni.

*

Într-o zi, după rugăciune, ședeam și mă gândeam: „Nu vreau să mor”. Și ziceam:

„Doamne, Tu vezi inima mea, că nu vreau să mor. Când cineva nu și-a văzut multă vreme rudele, merge cu bucurie la ele, dar pe Tine, Milostive Doamne, sufletul meu Te cunoaște și, cu toate acestea, nu vreau să mor”.

Și am primit acest răspuns în inima mea:

„Aceasta pentru că Mă iubești puțin”.

Și într-adevăr, iubesc puțin pe Domnul.

*

Povestea părintele Lazăr – un căpitan [în lume]:

Un mujic mergea în pădure după lemne. Obosit de muncă, s-a așezat sub un stejar mare să se odihnească și, privind la crengile stejarului, a văzut o mulțime de ghinde mari și s-a gândit întru sine: „Ar fi fost mai bine dacă în stejar ar fi fost dovleci”. O dată cu acest gând și-a fixat privirea și deodată a căzut o ghindă și l-a lovit tare peste buze. Atunci mujicul a zis:

„Am greșit, Doamne, cu mintea mea, bine ai făcut ca în stejar să crească ghinde, iar nu dovleci. Dacă aceasta ar fi fost un dovleac, m-ar fi omorât cu greutatea sa”.

Astfel, adeseori noi judecăm făpturile lui Dumnezeu în loc să ne predăm voii lui Dumnezeu. Cine se predă pe sine voii Lui sfinte, acela află odihnă, dar cine își chinuie mintea să priceapă toate, acela e neiscusit în viața duhovnicească. Ca să cunoască voia lui Dumnezeu, trebuie să se supună ei, și atunci Domnul îl va povățui prin harul Său și viața îi va fi ușoară. Chiar dacă acel om ar fi bolnav sau nenorocit, va fi bucuros în sufletul lui pentru că e sănătos la suflet și la minte și vede cu mintea pe Domnul și îl iubește în smerenia duhului, iar din pricina iubirii Lui uită lumea și chiar dacă își aduce aminte de ea, iubirea lui Dumnezeu îl învață să se roage pentru lume, și aceasta până la lacrimi.

Atât de plăcută e calea Domnului pentru duhul nostru”.

„Un diacon mi-a povestit:

„Mi s-a arătat Satana și mi-a zis: «Iubesc pe cei mândri și ei sunt ai mei. Tu ești mândru și eu te iau cu mine». Dar eu i-am răspuns Satanei: «Eu sunt mai rău decât toți», și Satana s-a făcut nevăzut.”

Și eu am fost ispitit în chip asemănător când mi se arătau demonii. Eram puțin înfricoșat, dar am spus:

– Doamne, Tu vezi că demonii nu mă lasă să mă rog. Spune-mi ce trebuie să fac ca demonii să se depărteze de la mine.

Și Domnul a grăit în sufletul meu:

– Sufletele celor mândri suferă pururea din pricina demonilor.

Și eu am spus:

– Doamne, fă-mă să înțeleg ce trebuie să gândesc pentru ca sufletul meu să fie smerit.

Și am primit acest răspuns în sufletul meu:

– Ține mintea ta în iad și nu deznădăjdui!

Din acea clipă am început să fac așa și sufletul meu și-a găsit odihna în Dumnezeu.

*

[...]

Celui ce are harul vrăjmașii îi aduc laude, iar când sufletul se lasă înșelat de ele, pierde prin aceasta harul. Și sufletul simte că harul pleacă, dar la început nu înțelege că aceasta este pentru mândrie, și numai după îndelungate lupte învață smerenia.

Când pierd harul, sufletul meu se mâhnește foarte și spune:

– De ce am pierdut prin neascultarea mea pe Domnul? Când se va sătura iarăși sufletul meu de iubirea lui Dumnezeu? Când se va bucura iarăși de Domnul? Când se va veseli iarăși inima mea și se va umple de înțelepciunea lui Dumnezeu, ca Dumnezeu să mă iubească așa cum l-a iubit pe prorocul David pentru blândețile lui [Ps 131,1] sau pe Moise pentru că a fost credincios în toată casa Domnului [cf. Evr 3, 5]?”

*

Domnul spune: „Fericiți făcătorii de pace” [Mt 5, 9]. Și eu mă gândeam: „O parte din timp mă voi liniști [în isihie], iar în restul timpului voi face pace între oameni”. Și m-am așezat într-o chilie lângă un frate iute la mânie și, vorbind cu el, am început să-l îndemn să trăiască în pace cu toți și să-i ierte pe toți. El m-a răbdat puțin, apoi a izbucnit la mine atât de năprasnic, încât a trebuit să-mi părăsesc chiar și chilia, și de-abia am scăpat de el, și mult am plâns atunci înaintea lui Dumnezeu pentru că nu s-a păstrat pacea. Și am înțeles că trebuie să căutăm voia lui Dumnezeu și să trăim așa cum vrea Domnul și să nu născocim nevointe [ascetice] pentru noi înșine. Am făcut multe greșeli de acest fel. Citeam și mi se părea că ar fi bine să fac așa [cum citeam], dar în fapt ieșea altceva.

E un lucru chinuitor să trăiești fără un „bătrân” [„stareț”]. Sufletul neîncercat și lipsit de experiență nu înțelege voia lui Dumnezeu și îndură multe întristări înainte de a se învăța smerenia.

*

Chiar la început, când eram tânăr frate sub ascultare, am spus duhovnicului că promisem un gând de curvie și duhovnicul mi-a răspuns: „Niciodată să nu-l mai primești”; și de atunci s-au scurs patruzeci și cinci de ani și n-am mai primit un gând de curvie, nici nu m-am mâniat vreodată pe cineva, pentru că sufletul meu își aduce aminte de iubirea Domnului și de dulceața Duhului Sfânt și uită ocările.

Acum cincisprezece ani, părintele egumen [arhimandritul Misail] l-a trimis pe părintele S. cu ascultare la barca mănăstirii, dar el a zis: „Nu mă duc”. Atunci egumenul l-a întrebat: „Unde vrei să te duci?” Părintele S. i-a răspuns: „Să tai lemne în pădure”, și, când s-a dus, la puțin timp a căzut peste el un pom și a rămas mult timp bolind la pat și s-a căit pentru neascultarea sa.

Tot așa și eu am sfârșit prin a dobândi o ascultare după voia mea. Lucram la economat și doream să mă duc să viețuiesc în liniștire [ca isihast] în Vechiul Russikon. Acolo se postea post continuu, toată săptămâna se mânca fără ulei, afară de sâmbăta și duminica, și datorită acestui post puțini mergeau acolo. La arhondaric era pe atunci părintele Serapion care mânca numai pâine și apă; iar după el a venit la arhondaric părintele Onisifor. Acesta din urmă atrăgea multă lume la sine cu blândețea, smerenia și darul cuvântului. Era atât de blând și smerit, că și fără cuvinte, numai uitându-te la el, te îndreptai; așa un caracter de liniștit și bun avea. Am trăit multă vreme împreună cu el. Schimonahul Savin a stat șapte ani fără să se culce pe pat ca să se odihnească. Părintele Dositei era în toate privințele un monah model.

Părintele schimonah Anatoli avea darul pocăinței. Îmi spunea: „Mulți ani n-am știu cum lucrează harul, dar acum știu”. A primit harul pe când era la trapeză [la masă].

Aici era și părintele Izrail, care o văzuse pe Maica lui Dumnezeu. Era foarte bătrân; pe când trăia încă în Rusia, el s-a dus la Cuviosul Serafim din Sarov și l-a văzut în viață. Părintele Izrail trăia într-o colibă, acolo unde sunt acum grădinile de zarzavat; acolo era și fânul pe care îl coseam. Intr-o zi m-am dus la el; ședea pe o băncuță sub un stejar verde; era foarte înalt și foarte slab și ședea cu mătăniile în mâini. Eu eram un tânăr monah; m-am îndreptat deci spre el, m-am închinat adânc, cu evlavie și am zis: „Binecuvântează, părinte”. El mi-a răspuns cu blândețe: „Dumnezeu să te binecuvânteze, copile al lui Hristos!” I-am spus: „Părinte, iată viețuiești singur, numai bine ca să te ocupi cu rugăciunea minții”. El mi-a răspuns: „Rugăciune fără minte nu este, dar iată că noi suntem fără minte”. M-am rușinat și n-am îndrăznit să-l întreb mai multe, dar n-am înțeles sensul cuvintelor lui. Mai târziu însă am înțeles ce înseamnă „noi însă suntem fără minte”, pentru că nu știm să viețuim cum se cuvine și să lucrăm pentru Dumnezeu. Afară de bătrânul Izrail, la noi în mănăstire mai erau doi care se duseseră la Cuviosul Serafim: părintele Savin și părintele Serafim; ei erau din Tambov.

Iată la ce nevoitori [asceți] doream să mă duc să trăiesc împreună cu ei și, rugându-mă cu tărie de egumen, am sfârșit prin a-l îndupleca și am lăsat economatul. Dar nu i-a plăcut lui Dumnezeu să viețuiesc acolo și, după un an și jumătate, m-a chemat înapoi la vechea ascultare, pentru că aveam experiență la construcții; dar pentru rânduiala-de-sine [idioritmie], Domnul m-a pedepsit și la Vechiul Russikon am răcit la cap, și de atunci sufăr neîncetat de dureri de cap.

Astfel e nevoie să cunoaștem voia lui Dumnezeu prin egumen, iar nu să stăruim după ceva luându-ne după noi înșine.

*

Iubirea lui Dumnezeu dă puterea de a petrece toată noaptea în rugăciune, dar iată că eu, neputincios fiind, nu mai

pot aceasta din pricina durerilor de cap și trebuie să mă odihnesc. Durerile de cap mi s-au dat fiindcă am stăruit în dorința mea și am lăsat economatul pentru pustie, spre a avea mai multă libertate pentru rugăciune; dar Domnul a vrut ca eu să fiu toată viața econom în mănăstire.

De două ori am fost numit responsabil cu construcțiile, o dată econom-șef, dar am refuzat și pentru asta Dumnezeu m-a pedepsit. Mai târziu numai am înțeles că de fiecare e nevoie la locul lui și că toți se mântuiesc fără nici o legătură cu poziția sau rangul lor.

*

Când soborul mănăstirii m-a numit econom în locul părintelui Severin, după ce am ajuns în chilie, am început să mă rog:

„Doamne, Tu îmi încredințezi purtarea de grijă de marea noastră mănăstire, ajută-mă să îndreptez bine acest lucru”.

Și în sufletul meu am primit acest răspuns:

„Adu-ți aminte de harul Sfântului Duh și străduiește-te să-l ai mereu”.

*

Sufletul meu e întristat. Din pricina bolii nu pot sluji Domnului. Durerile de cap mă chinuie și harul care biruie durerile nu este cu mine. Când are în el un har mare, sufletul dorește să sufere. Astfel în mucenici era un mare har și trupul lor se bucura împreună cu sufletul când erau chinuiți pentru Domnul Cel Iubit. Cine a făcut experiența acestui har, acela cunoaște acest lucru: noi însă trebuie să îndurăm bolile.

Boala și sărăcia smeresc pe om până la capăt. M-am dus să-l vizitez pe părintele S. care era bolnav, și i-am zis: „Cum îți merge?” El însă, înfuriindu-se din pricina bolii, în loc de răspuns și-a aruncat fesul la pământ. I-am spus:

„Mulțumește-I lui Dumnezeu pentru boală; dacă nu, vei muri rău. Iată, vei fi tuns în schima cea mare, și atunci harul va veni și te va mângâia în întristarea ta”.

În ziua în care a fost tuns în schima cea mare, m-am dus să-l văd ca să-l felicit și l-am întrebat: „Cum îți merge?” Iar el mi-a răspuns cu bucurie:

– Ca la Sfântul Botez, mi-a dat Domnul în dar harul Său.

Și începând de atunci a îndurat ușor boala lui și s-a sfârșit în mare pace, pentru că dulceața Duhului Sfânt covârșește toată dulceața lumii.

*

Domnul dă păcătoșilor harul Duhului Sfânt și de aceea e tare credința noastră. Și cum vom mulțumi Domnului pentru iubirea Lui pe care o simțim în flecare zi și în fiecare ceas?

L-am întrebat pe un tânăr schimonah dacă n-a pierdut harul care i s-a dat la tunderea în schima cea mare. Trecuseră douăsprezece zile de la tunderea în schima cea mare. Mi-a spus:

– Deși sunt bolnav, simt în sufletul meu harul lui Dumnezeu.

Au mai trecut zece zile și i-am pus din nou aceeași întrebare și el mi-a răspuns cu fața veselă:

– Slavă lui Dumnezeu, simt mila lui Dumnezeu.

*

Am fost ispitit: când sufletul meu a pierdut smerenia, atunci m-am făcut arțăgos, dar sufletul meu și-a adus aminte de smerenia lui Hristos și a însetat după ea; și am început să mă rog lui Dumnezeu să mă ierte, și să curețe duhul meu de mândrie și să-mi dea pacea. Și când sufletul meu a urât păcatul, Duhul Sfânt m-a învățat rugăciunea neîncetată și iubirea. Și am cunoscut cât de mult iubește Domnul norodul Său, și îndeosebi pe cei morți, și în fiecare seară vărsam lacrimi pentru ei. Mi-e milă că oamenii se lipsesc pe ei înșiși de un Domn atât de milostiv. Într-o zi am spus duhovnicului:

– Mi-e milă de oamenii care se chinuie în iad și în fiecare noapte plâng pentru ei și sufletul meu se chinuie atât, încât îi este milă chiar și de demoni.

Și duhovnicul mi-a spus că această rugăciune e de la harul lui Dumnezeu.

Un nevoitor [ascet] m-a întrebat: „Plângi pentru păcatele tale?” I-am spus: „Puțin, dar plâng mult pentru cei morți”. Atunci mi-a zis: „Plânge pentru tine însuși, de ceilalți se va milostivi Domnul. Așa spunea

egumenul Makari”. L-am ascultat și am început să fac cum mi-a spus; am încetat să mai plâng pentru cei morți, dar atunci au încetat și lacrimile pentru mine însumi.

Am vorbit despre aceasta cu un alt nevoitor [ascet] care avea darul lacrimilor. Ii plăcea să se gândească la pătimirile Domnului, cum Domnul, împăratul slavei, a suferit atât de mult pentru noi, și în fiecare zi vărsa multe lacrimi. L-am întrebat pe acel nevoitor:

– Să mă rog pentru cei morți?

El a suspinat și a zis:

– Dacă mi-ar fi cu putință i-aș scoate pe toți din iad și numai atunci sufletul meu și-ar găsi pacea și s-ar bucura.

Zicând aceasta a făcut o mișcare cu brațele ca și cum ar aduna snopi pe câmp, și lacrimi picurau din ochii lui.

După aceea nu m-am mai oprit din rugăciunile pentru morți; lacrimile s-au întors și suspinam mult rugându-mă pentru ei.

*

Mi-am petrecut viața în lucruri bune și în păcate, și timp de șaiszeci de ani am cunoscut ce putere are obișnuința. Și sufletul, și mintea pot dobândi obișnuințe. Iar omul face ceea ce este obișnuit să facă. Dacă e obișnuit cu păcatul, va fi neconținut atras de păcat, și demonii îl vor împinge spre el; dar dacă s-a obișnuit cu cele bune, Dumnezeu îl va ajuta cu harul Său.

Tot așa, dacă te obișnuiești să te rogi neîncetat, să iubești pe aproapele și să plângi în rugăciune pentru întreaga lume, atunci sufletul va fi atras spre rugăciune, lacrimi și iubire. Și dacă te obișnuiești să dai milostenie, să fii totdeauna deschis față de părintele duhovnicesc la spovedanie, atunci vei lucra totdeauna așa și îți vei găsi odihna în Dumnezeu.

*

Sufletul căruia îi place să osândească pe oameni sau care e neascultător sau neînfrânat sau care a lăsat pocăința, nu poate să scape de cursele demonilor și să se elibereze de gândurile rele; dar dacă plânge pentru păcatele sale și iubește pe fratele, Domnul îi va da lacrimi pentru întreaga lume.

„Doamne, dă-mi lacrimi ca sufletul meu să plângă din iubire pentru fratele ziua și noaptea!”

Și, iată, Domnul ascultă rugăciunea și dă sufletului lacrimi mari.

Domnul ne iubește atunci când în rugăciune vărsăm lacrimi din iubire și ne ascultă cu milostivire.

*

Mergeam într-o zi de-a lungul unui câmp, ducându-mă de la tabăra Ustijorsk, unde staționa batalionul nostru de geniu, spre satul Kolpino, ca să pun la poștă niște bani pe care voiam să-i trimit la Sfântul Munte; dar pe drum s-a repezit drept spre mine un câine turbat și, când a ajuns aproape de mine, am spus numai: „Doamne, miluiește!”, și la aceste cuvinte o putere nevăzută a împins câinele deoparte, ca

și cum s-ar fi izbit de ceva și, ocolindu-mă, s-a îndreptat spre Kolpino. Acolo a mușcat pe mulți și a pricinuit mult rău la oameni și la oi.

Din această întâmplare am înțeles cât de aproape este Domnul de omul păcătos și cât de repede ascultă rugăciunea lui.

[...]

*

Intr-o zi mi-a venit gândul să cumpăr niște pește proaspăt. N-aveam la mine banii mei, ci numai pe cei ai mănăstirii. Aș fi putut să cumpăr, dar nu voiam să încalc regula vieții mele. Dar gândul mă urmărea într-atât, încât chiar și în biserică, la liturghie, nu-mi ieșea din minte. Am înțeles atunci că aceasta venea de la vrăjmașul și mi-am dat seama prin mila lui Dumnezeu că harul ne ajută să mâncăm puțin, demonii însă ne împing să mâncăm mult și să ne procurăm mâncăruri căutate.

Trei zile m-a chinuit acest gând și numai cu anevoie l-am alungat prin rugăciune și lacrimi. Atât de chinuitor este să lupți chiar și împotriva unui gând atât de mic.

Pe când eram la metoc mi s-a întâmplat aceasta: mâncam pe săturate, dar după două ore puteam mânca din nou aceeași cantitate. Am început să-mi supraveghez greutatea pe un cântar și ce văd? În trei zile am pus patru kilograme. Și am înțeles că aceasta era o ispită, pentru că noi, monahii, trebuie să ne uscăm trupurile, ca în ele să nu mai fie nici o mișcare care să tulbure rugăciunea. Un trup sătul e o piedică pentru rugăciunea curată și Duhul Sfânt nu vine într-un pântec ghiftuit. Pe de altă parte, trebuie postit cu măsură, ca trupul să nu slăbească înainte de vreme și să rămână în stare să-și facă ascultarea. Am cunoscut un frate sub ascultare care se uscase de atâta post, dar care a slăbit și a murit înainte de vreme.

*

[...]

*